

به ناوی خودای به خشندهو میهره بان

به ناوی گه له وه

ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق

پشت به ستق به حوکمی بر گه (1) له مادهوی (56) له یاسای ژماره (1) ی سالی 1992 ی هه موار کراو له سهه داوای ئه نجومه نی وه زیرانی هه ری می کوردستان - عیراق، ئه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق له دانیشتنی ژماره (7) ی رۆژی 2008/10/20 برپاری دهرچواندنی ئه م یاسایه ی دا:-

یاسای ژماره (14) ی سالی 2008

یاسای ئه نجومه نی شوورای هه ری می کوردستان - عیراق

دهروازه ی یه که م

دامه زانندن و ئامانجه کان

مادهوی یه که م :

مه به ست له وه دهسته واژانه ی خواره وه مانا کانی به رامبه ریانه بو مه به ستی ئه م یاسایه :

یه که م : هه ری می: هه ری می کوردستان - عیراق.

دووهم : ئه نجومه ن : ئه نجومه نی شوورای هه ری می.

سییه م : سه رۆک : سه رۆکی ئه نجومه نی شوورای هه ری می کوردستان - عیراق.

مادهوی دووهم :

ئه نجومه نی ک له هه ری مدا به ناوی (ئه نجومه نی شوورای هه ری می کوردستان - عیراق) داده مه زری، له رووی کار گیریه وه به وه زیری داده وه ده لکی و پیکدی له سه رۆک و جیگری سه رۆک و راویژکاران، ژماره یان له پینج راویژکار که مژ نابی و له نۆش زیاتر نابی.

مادهوی سییه م :

ئامانجی ئه نجومه ن به دیهینانی ئه مانه ی خواره وه یه:

یه که م : سه ر کردنی کیشه کار گیریه کان.

دووهم: زامنکردنی یه کیتی یاسادانان.

سییه م: یه کگرتنه وه ی بنچینه ی دارشتنی یاسادانان و زاروه و دهسته واژه ی یاسایی له هه ری مدا.

مادهوی چواره م :

ئه نجومه ن له مانه پیکدی :-

یه که م : دهسته ی گشتی

1- له سه رۆک و جیگره که ی و راویژکاران و راویژکارانی یاریده دهر پیکدی و دانیشتنه کانی به

سه رۆکایه تی سه رۆک سازده دات و له کاتی ئاماده نه بوونی به سه رۆکایه تی جیگره که ی ده بی و به

ئاماده بوونی سی له سه ر چواری ئه ندامانی راده ی یاسایی ته واو ده بی.

2- راویژکاره یاریده دهره کان مافی به شدار بوونیان له ده نگداندا نییه.

دوووم: دهستهی سەرۆكایهتی: له سەرۆك و جیگرهكهی و كۆنترین راویژكار پێكدی.
سییهم: دهستهی بهرزهفتكاریی فهروانهوانی ههڕیم: له جیگری سەرۆك و ئەندامیهتی دووان له راویژكاران پێكدی كه سەرۆكایهتی دهسنيشانیان دهكات و له كاتی ئامادهنهبوونی جیگری سەرۆك، كۆنترین راویژكار سەرۆكایهتی دهستهكه دهكات.

ماددهی پینجهم :

ئەنجومهـن سكرتیرییكی دهـبی كهـ خاوهـن بـروانامهـی بهـكالۆریۆس له یاسایان هاوتاكهی بی و بهـلانی كهـم (10) دهـ سالـ خزمهـتی لهـ كاروباری یاسایی و كارگێڕیی دا ههـبی و بهـ سەرۆكهـوهـ دهـبهـستریتهـوهـو ئەم كارانهـ دهـكات:-

یهـ كهـم: رێكخستنی گۆڕینهـوهـی نووسراوهـكان.

دووهم: سهـرهـپرشتی كردنی كاروباری كارگێڕی و دارایی.

سییهـم: ئامادهـكردنی بهـرایي ئەو پرسانهـی كهـ دهـخرینهـ بهـردهـم ئەنجومهـن.

دهـروازهـی دووهم

تایبهـتمهـندییهـكانی ئەنجومهـن

ماددهی شهـشم :

ئەنجومهـن تایبهـتمهـند دهـبی بهـ یاسادانان و را دهـرپرین و راویژپیکردن لهـ كاروبارهـ یاسایی و دادوهـریهـكان لهـ ههـرێمدا.

بهـشی یهـكهـم

یاساکاریی

ماددهی چهـتەم :

ئەنجومهـن لهـ بواړی یاساکارییدا ئەم ئەركانهـی دهـگرێتهـ ئهـستۆ:

یهـ كهـم: ئامادهـكردن و دارپشتی پرۆژهـی یاساکان لهـ ههـرێمدا و، ئەمهـش لهـسهـر داواي ئەنجومهـنی وهـزیران یاخود وهـزارهـتهـ تایبهـتمهـندهـكان یان لایهـنهـكانی كهـ نهـبهـ سهـراونهـتهـوهـ بهـ وهـزارهـت دهـبی.

دووهم: لیۆردبوونهـوهـ لهـو پرۆژهـ یاسایانهـی كهـ لهـلایهـن ئەنجومهـنی وهـزیرانهـوهـ یان وهـزارهـتهـكانهـوهـ یاخود لایهـنی نهـ بهـسهـراو بهـ وهـزارهـتهـوهـ ئامادهـ دهـكړین لهـ رووی شیوهـ و بابهـتهـوهـ.

سییهـم: پرۆژهـی یاساکان بهـ نووسراویك دهـنێردرین بۆ ئەنجومهـن كهـ وهـزیری تایبهـتمهـند یان سەرۆکی لایهـنی نهـ بهـسهـراو بهـ وهـزارهـت ئییمزاکردبی لهـ گهـل دهـرخستنی هۆیهـ پێویستهـكانی و ههـموو كار هـ ئامادهـ باشیهـكانی دا.

چهـواړهـم: وهـرگرتنی بیروواری وهـزارهـتهـكان یان ئەو لایهـنانهـی پهـیوهـست نین بهـ وهـزارهـت لهـ بارهـی پرۆژهـی ئەو یاسایانهـی كهـ بۆی هاتوون و بۆی ههـیهـ بۆ مهـبهـستی ناوبراو داواي ئامادهـ بوونی نوینهـرییان بکات بهـ مهـرجیك پلهـكهـی لهـ بهـرپۆهـبهـری گشتی كهـمتر نهـبی.

پینجهم: ئهنجومهن له پروژه كه دهكۆلێتهوه و ئهگهر پێویستی كرد دووباره دایدهریژێتهوه و داواى ئهوه بهدیالنه دهكات كه به پێویستی دهزانى و لهگهڵ ئهوه راسپاردانهى ئهنجومهن بۆ ئهنجومهنى وهزیرانى بهرزدهكاتوه و دانیهكیش له پروژه كه و راسپاردهكانى بۆ وهزارهت یا ئهوه لایهنهى كه به وهزارهتهوه نهبهستراوتهوه دهئێرى.

بهشی دووهم بیرورا دهبرین و راویژکاری یاسایی

ماددهی ههشتم :

ئهنجومهن راویژی یاسایی پێشكەش دهكات لهو پرسانهى كه لهلایهنى بالاوه بۆ پرس بێ كردنى دهخریته بهردهمی.

ماددهی نۆیهم :

ئهنجومهن له بواری رادهبرین ئهمانه ئهتعماد:

یهكهم : دهبرینی بیرورا لهو مهسهلانهى كه وهزارهتهكان لهسهرى ناكۆكن یان له نیوان خۆیان و لایهنی نهبهستراوهبه وهزارهت، ئهگهر لایهنهكانى پرسهكەش ناوێژیوانییان به ئهنجومهن سپارد دهبی پابهندن بهرایهكیهوه.

دووهم : روون كردنهوهی حوكمه یاساییهكان لهسهر داواى یهكێك له وهزارهتهكان یان ئهوه لایهنانهى پهیوهست نین به وهزارهتهوه.

ماددهی دهیهم :

یهكهم : نابێ جگه له وهزیری تایبتهمهن یان سهروۆكى لایهنی پهیوهست نهبوو به وهزارهتهوه كیشهكان بخریته بهردهمی ئهنجومهنهوه.

دووهم : نابێ ئهنجومهن بیروراو راویژکاری یاسایی سهبارهت بهو كیشهانه دهبریت كه لهبهردهمی دادگاكاندان یان سهراوهیهكى یاساییان ههیه بۆ تانوت لێدان.

ماددهی یازدهم :

وهزیری داد بۆی ههیه ئهوه دۆزانهى پێی باشه بۆ ئهنجومهنى رهوانه بكات بۆ لیکۆلێنهوه و را دهبرین له سهریان یان و ئامادهكردنى پروژهى یاساكانى كه پێی باشه دهبریت.

بهشی سییهم دادوهیری کارگیری

ماددهی دوازدهم :

یهكهم : وهزیری داد بۆی ههیه دادگای کارگیری له سهنتهرى پاریزگاكان له ههریم به پێی پێویستی بهرزهوهندی گشتی، به سهروۆکایهتی دادوهریك له پۆلى یهكهم و ئهندامی دوو دادوهر له پۆلى دووهم یان سییهم یاخود ئهندامی دادوهریك و راویژکاریك دابهزرینی.

دووهم : وهزیری داد بوی ههیه داوای ئینتیدابی دادوهران بکات بۆ دادگای کارگیریی له غهیری ئهوانه ی له سهروکایهتی ئهنجومهنی دادوهریهوه ئینتیداب کراون بۆ ئهنجومهنی شوورای ههریم.

سییهم : سهیرکردنی ئهوانه ی که له م یاسایه دا هاتوون به پپی یاسای دادبینی شارستانی یه کلا ده کرینهوه و به ئاماده بوونی ئهندامی داواکاری گشتی دهی.

ماددهی سیزدهم :

دادگای کارگیریی ئه م تاییهتمه ندیانه ی ههیه :

یه کهم : سهیرکردنی دروستی ئه و فرمان و بریاره کارگیرییانه ی که له فرمانبهران و دهسته کان له فرمانگه کانی ههریم ده رده چن له داوای بهرکاربوونی ئه م یاسایه، که لایه نیک ده سنی شان نه کراوه بۆ تانوت لیدانی له سه ر تانوت لیدانیکی خاوه ن ئه گه ری بهرژه وهندی، ته نیا ئه وهنده به سه که ترسی ئه وه له گو ریدا هه بی ت که زیان بهر لایه نی بهرژه وه نیدیار بکه وی.

دووهم : یه کلا کردنه وه ی تانوته تاییه تیه کان به هه لبژاردنی دهسته خو جیه کان.

سییهم : یه کلا کردنه وه ی ئه و داوایانه ی که دهسته کان و که سه کان پیشکشی ده که ن بۆ هه لوه شانده وه ی بریاره کارگیریه کو تاییه کان.

چوارهم : داواکانی ره گه زنامه.

پنجهم : داواکانی قه ره بوو کردنه وه له و زیانانه ی که له ئه نجامی بریاره کارگیریه کانی به نایاسایی ده رچوون.

شه شهم : تانوتدان له بریاره کو تاییه کانی که له لایه نه کارگیریه کانه وه ده رچوون له باره ی کیشه کانی باج و ره سم به پپی ئه و یاسایه ی که چو نیه تی سهیرکردنی ئه و نا کو کیانه ریک ده خات.

هه وته م : تانوت دان له ره تکرده وه یان کار نه کردنی فرمانبهر یان دهسته ی فرمانگه کان و ده زگا کانی ههریم له باره ی ده رکردنی بریاریک یان فرمانیک که پیویست بوو له سه ری له رووی یاسایه وه بی کات.

ماددهی چواردهم :

یه کهم : بریاری دادگای کارگیریی له ماوه ی (30) سی روژدا له روژی دووه می پی راگه یاندنی یان ناگادار کردنه وه ی له لایه ن داواکاری گشتیه وه ته میزده کریته وه.

دووهم : بریاری دهسته ی گشتی که له ئه نجامی تانوت لیدانه وه ده رچووه بنه بره.

ماددهی پازدهم :

ئه گه ر نا کو کی له تاییهتمه ندییدا که وته نیوان دادگای دادوهری کارگیریی و دادگای شارستانی له و باره دا، ئه و سه رچاوه یه ده سته یه ک داده نی که له شه ش ئه ندام پیکهاتبی سی ئه ندامیان له دادوهره کانی دادگای پیداجوونه وه (ته میز) ده بی و سهروکی دادگای پیداجوونه هه لیان ده بژیری له گه ل سی ئه ندامی تر که سهروکی ئهنجومه ن له ناو ئه ندامانی هه لیان ده بژیری و دهسته به سهروکایه تی سهروکی دادگای پیداجوونه وه کو ده بیته وه و بریاره کهش بنهرویه کلا که ره وه یه

ماددهی شازدهم :

دادگای دادوهری کارگیریی تایبتهمه نیه به سهیرکردنی ئەو تانوتانهی که په یوه نندیدارن به مانه ی خواره وه:

یه کهم: کاره کانی سهروه ری، دهسه لاته کانی سهروکی ههریم که له ماددهی دهیم له یاسای سهرو کایه تی ههریم ژماره (1) ی سالی 2005 دا هاتووه به کاری سهروه ری داده نری.

دووهم: برپاره کارگیریه کان که یاسا ریگای بو زولم لی وهرگرتنی یان ناره زایی له سهردهر برپینی یان تانوت لی دانی بو دانوه.

ماددهی حه فدهم :

یه کهم: مهرجه بهر له پیشکەش کردنی تانوت بو دادگای کارگیریی خاوه ن تانوته که تظلم (دادخوازی) خوئی له لای لایه نی کارگیریی تایبته بکات ئەویش ده بی له ماوه ی (15) پازده روژ له میژووی تو مار کردنی دادخوازی که یدا برپاری یه کلا که ره وه ی له سه ر بدات.

دووهم: دادخواز (متظلم) بو ی هه یه که ته زه لومه که ی ره تکرایه وه یان له و ماوه یه که له بر گه ی یه که مدا هاتووه برپاری یه کلا که ره وه ری لی نه درا، تانوتی خوئی له لای دادگای کارگیریی له ماوه ی (30) سی روژ له روژی کو تایی ماوه دیاریکراوه که بدات ده نا مافی له تانوت لی دانی له ده ست ده چی.

ماددهی هه ژدهم :

دادگای کارگیریی برپاری خوئی له و تانوته ده دات که پیشکەش کراوه و بو ی هه یه نانووته که ره تکاته وه یان هه لپوه شیتته وه یان فه رمانه که ی هه مواری بکات یان برپاری تانوت لی دانه که له گه ل حوکمدان به قه ره بو و کردنه وه ئە گه ر پیویستی کرد، ئە مه ش له سه ر داوای تانوت لی دهر ده بی و برپاره که شی له رووی ته میزیه وه قابیلی تانوت لی دانه له لای ده سته ی گشتی ئەنجومه نی شوو رای ههریم له ماوه ی (30) سی روژ له روژی دوا ی پیرا گه یاننده که دانانی به پیرا گه یه نراو داده نری و برپاری دادگاش که تانوتی لی نه درابی و برپاری ده سته ی گشتی ئەنجومه نی شوو رای ههریم که له ئەنجامی نانووته که دهر چووی بنه ر.

ماددهی نوژدهم :

ده سته ی گشتی له ئەنجومه نی شوو رای ههریم ئەو تایبته مه ندیانه پیاده ده کا که دادگای پیدا چوونه وه (تمیز) به پیی ده قی یاسای دادینی شارستانی هه یه تی له کاتی تانوت لی دانی له برپاره کانی دادگای کارگیریی.

ماددهی بیسته م :

یه کهم : ده سته ی بهرزه فته کردنی ههریم سهیری ئەو داوایانه ده کات که فه رمانه بر به پیی حوکمه کانی یاسای خزمه تی شارستانی پیشکەشی ده کات.

دووهم: برپاری ده سته قابیلی تانوت لی دانه له لای ده سته ی گشتی ئەنجومه ن له ماوه ی (15) پازده روژ له روژی دوا ی پیرا گه یانندی.

سپیهم: برپاری دهستهی گشتی ئهنجومهن که له ئهنجامی تانوت لیکدانه که دردهچی بنیره.
چوارهم: ئه داوايانهی که له برگی (یه کهم) دا هاتون به پی حوکه کانی یاسای دادینی شارستانی
سهیر ده کرین.

ماددهی بیست و یه کهم :

یه کهم : دهستهی بهرزهفتکردنی فهزمانبه رانی هه ریم سهیری ئه نارهبایانه ده کات که له لایه ن خاوه ن
په یوه ندیی له باره ی سزا کانی که له یاسای بهرزهفتکردنی فهزمانبه رانی دهوله تدا هاتون یا خود
هه ریاسایه کی تر که جیی بگریته وه.

دووهم : برپاری دهسته که له ئهنجامی تانوته که درچوه بنیره.

سپیهم : ئه نارهبایانهی که له برگی (یه کهم) ی ئه م ماددهیه دا هاتون به پی حوکه کانی یاسای
ئوسولی دادگایکردنی سزایی سهیر ده کرین.

ماددهی بیست و دووهم :

یه کهم : دهستهی سهروکایه تی، پرۆژه ی یاسا و کیشه کان بۆ دهسته ی گشتی ده نیری بۆ لیکۆلینه وه ی و
جیه جی کردنی کاری پیویست له باره یه وه.

دووهم: دهسته ی گشتی بهزۆرینه ی دهنگی ژماره ی ئه ندامی ئاماده بوو برپاره کانی ده دات و ئه گه ر
دهنگه کانیش وه کو یه ک بوون ئه و لایه نه په سند ده کری که سهروک دهنگی بۆ داوه.

دهروازه ی سپیهم

خزمه تکردن له ئهنجومه ندا

ماددهی بیست و سپیهم :

مه رجه له دامه زرانندی سهروک و جیگری سهروک و راویژکارو راویژکاری یاریده ر سه ره پای
مه رجه گشتیه کان بۆ دامه زراندن له فه زمانبه ریه تی گشتیدا ده بی خاوه ن بروانامه ی به کالۆریۆس بی له
یاسا یان هاوتاکه ی و بیست سال دوا ی ده رچوونی له کۆلیج خزمه تی به کرده یی له فرمانی دادوه ریی یان
پاریزه ریی هه بی، ئه مه به نیسه ت سهروک و جیگری سهروک و راویژکار و پازده سالیش به نیسه ت
راویژکاری یاریده ده ر.

ماددهی بیست و چوارهم :

دوو سال له و ماوه یه کهم ده کریته وه که له مادده ی پیشوودا هاتوو بۆ ئه و که سانه ی بروانامه ی
ماجستیریان به ده ست هیناوه و پینج سالیش بۆ ئه وانه ی بروانامه ی دوکتورایان به ده ست هیناوه و ماوه ی
خویندی بچوو کیش بۆ وه رگرتنی هه ریه ک له و دوو بروانامه یه به ماوه ی کارکردن بۆ مه به سه ته کانی ئه م
یاسایه داده نری.

ماددهى بىست وپىنجهم :

يه كه م: سه رۆك و جيگري سه رۆك و راويژكار به مەرسووميكي هەريمي لەسەر پيشنيازي وەزيري داد و رەزامەندی سه رۆكي ئەنجومەنى وەزيران دادەمەزرين.

دووهم: راويژكاري ياريدەدەر به برپاري سه رۆكي ئەنجومەنى وەزيران و لەسەر پيشنيازي وەزيري داد و راسپيري دەستەى سه رۆكايەتى ئەنجومەنى شوورا دادەمەزري.

ماددهى بىست وشەشەم :

يه كه م: سه رۆك به پلەى تايبەت دەبى و مووچەى پلەى تايبەت (أ) وەردەگرى.

دووهم: جيگري سه رۆك و راويژكار مووچەى پلەى تايبەت (ب) وەردەگرن.

سپهەم: راويژكاري ياريدەدەر مووچەى پلەى يه كه م وەردەگرى.

ماددهى بىست و حوتەم :

يه كه م : وەزيري داد بوى هەيه به رەزامەندی وەزيري فيرکردنى بالاو ليكۆلينەوهى زانستى دوو له ئەندامانى دەستەى وانەوتنەوه له زانكۆكانى هەريم ئىنتىداب بكات له وانەى بروانامەى دوكتورايان له ياسا هەيه وپايەى زانستيان له بروفيسۆرى ياريدەر كەمتر نيه و ئەمەش بەرەزامەندی نووسراوى خويان دەبى بۆ كارکردن له ئەنجومەن وەك راويژكاري خۆتەرخان كەر (متفرغ) بۆ ماوهى (3) سى سال كە قابىلى نوپكردنهويه بۆ يهك جار .

دووهم : وەزيري داد و بەرەزامەندی سه رۆكي ئەنجومەنى دادوهرى بوى هەيه دادوهرانى پۆلى يه كه م به رەزامەندی نووسراوى خويان، بۆ كارکردن له ئەنجومەن ئىنتىداب بكات وەك راويژكاري خۆتەرخانكەر بۆ ماوهى سى سال و قابىلى نوپكردنهويه بۆ يهك جار و هەموو سيفهتپىكى دادوهريشيان دەپارزين .

ماددهى بىست و هەشتەم :

نابى سه رۆك يان جيگري سه رۆك يان راويژكار يان راويژكاري ئىنتىدابكراو ياخود راويژكاري ياريدەدەر بگيرين ياخود ريكاري سزايان دەرھەق وەربگيرى مەگەر به رەزامەندی وەزيري داد بى، بەدەر لەوہى كە تاوانپىكى جينايى دەست ئەنقەست و بينراويان ئەنجام دابى.

ماددهى بىست و نۆيەم :

سه رۆك يان جيگري سه رۆك يان راويژكار ياخود راويژكاري ياريدەدەر خانەنشين دەكرين كاتيك شەست و پينج سالى تەمەنيان تەواو كورد و ياساى خانەنشين كردنى خاوەن فرمانە بەرزەكانيان بۆ پيادە دەكرى.

ماددهى سپهەم :

ياساى خزمەتى شارستانى پيادە دەكرى ئەگەر دەقيكى لەم ياسادا بۆ نەهاتبى.

ماددهى سى و يه كه م :

دەستەواژەى (ئەنجومەنى شووراي هەريمي كوردستان - عيراق) شويى (ئەنجومەنى راويژكاري) دەگرينتەوه لەهەر شوپيىكى ياساو پيرەوى بەركار له هەريم دا هاتبى و ناوئيشانى كارمەندان له ئەنجومەن به پيى حوكمەكاني ئەم ياسايە دەگۆردرين .

